

Ansökan Framtidsfonderna

Personuppgifter

Förnamn:	Helena
Efternamn:	Svärdh
Titel:	Kommunstrateg
Enhet/Verksamhet:	Ledningsstaben
E-post:	Helena.svardh@nacka.se
Mobil:	070-431 95 22
Ansvarskod:	20010 (Säkerhetsfunktionen)

Generell information

Projektnamn:	Utbildning- och övning för stärkt krisberedskap
Projektstart:	Januari 2024
Projekt slut:	December 2025
Framtidsfond:	Trygghetsfonden
Ansökt belopp:	2,5 Mkr
Nämnd/Process ägare:	Kommunstyrelsen
Ansvarig direktör:	Henrik Ahl, Stabschef
E-post:	Henrik.ahl@nacka.se
Projektledare:	Kristina Eilert/Helena Svärdh
E-post:	kristina.eilert@nacka.se/helena.svardh@nacka.se

Beskriv projektet utifrån nedanstående frågeställningar.

1. Bakgrund till utvecklingsinitiativet. Hänvisa vid behov till relevant information/tidigare fattade beslut/pågående projekt

Kommunen är ansvarig för många verksamheter som måste fungera även under kriser, exempelvis äldreomsorg, vattenförsörjning och skola.

Enligt Lagen om kommuners och regioners åtgärder inför och vid extraordinära händelser och höjd beredskap (LEH) måste kommuner planera för hur de ska minska risken för att något drabbar verksamheter och invånare, men också för att kunna hantera allvarliga samhällsstörningar. LEH fastställer också att kommunen ska se till att förtroendevalda och anställd personal får den utbildning och övning som behövs för att kunna lösa sina uppgifter vid extraordinära händelser och kriser.¹ Enligt en överenskommelse mellan MSB och SKR ska kommuner därför för varje mandatperiod ta fram en utbildnings- och övningsplan.

¹ 2 kap. 8 § LEH

Nacka kommun har en nyligen fastställd utbildnings- och övningsplan (KS 2023-11-27) som tar ett övergripande grepp kring utbildning och övning inom krisberedskap och civilt försvar för innevarande mandatperiod. I utbildnings- och övningsplanen ges bland annat exempel på funktioner i kommunens krisberedskapsarbete som ska beaktas vid övning och kunskapshöjande insatser, typ av övningar samt frekvens för dessa. I utbildnings- och övningsplanen fastslås också att alla som berörs behöver få erforderlig utbildning och övning för att kunna bidra till bland annat en trygg och säker förskola och skola, äldreomsorg, vatten -och energiförsörjning. Enligt planen är det verksamhetschefer och bolag som ansvarar för fortbildningen av den egna kris- och krigsorganisationen samt för att se till att förmågan som behövs finns för det egna krisberedskapsarbetet. Då utbildnings- och övningsplanen är en övergripande flerårsplan behövs även planer på mer detaljerad nivå för varje verksamhetsår, där det preciseras vilken typ av övningar som ska genomföras och för vem.

I nuläget görs ingen övergripande uppföljning av vad som faktiskt övas ute i verksamheter eller centralt. Detta gör det svårt att överblicka hur väl kommunen uppfyller intentionerna i utbildnings- och övningsplanen under en mandatperiod. Genomförda övningar behöver följas upp och utvärderas för att skapa möjlighet att utveckla kommunens krishanteringsförmåga.

Fram till relativt nyligen har också kommunens säkerhetsarbete haft störst fokus på brottsförebyggande och trygghetsskapande åtgärder. För Nacka och för många kommuner har emellertid coronapandemin, invasionskriget i Ukraina, Sveriges NATO-ansökan, de alltmer förekommande klimatrelaterade kriserna, ökat terrorhot och en eskalerande med skjutningar, sprängningar och anlagda bränder varit väckarklockor för vikten av krisberedskap samt ansvaret för att vara väl förberedd i händelse av kris eller krig. Samtidigt har just utbildning och övning inom krisberedskap och civilt försvar för de flesta kommuner fått stå tillbaka under tiden för pandemin och därefter i samband med flyktningmottagandet från Ukraina.

En annan orsak till att krisberedskap i Nacka inte övats mer frekvent är att det varit stor personalomsättning inom kommunens säkerhetsfunktion, vilket inneburit att verksamheten under lång tid varit underbemannad. Även i verksamheterna saknas det ofta både tid och resurser för att genomföra övningar, ibland även kompetens och pedagogik för själva planerandet och genomförandet.

Den nyligen beslutade kommunövergripande *Risk- och sårbarhetsanalysen (RSA)* renderade i flera åtgärdsförslag som rör övning. Centralt är att samtliga verksamheter i Nacka kommun bör avsätta tid för övning och utbildning för att höja den generella kunskapsnivån avseende krisberedskap. I den *Strategiska handlingsplanen för krisberedskap 2023–2026*, som följer av RSA:n, presenteras flera fokusområden där kommunens krisövningsverksamhet är ett som behöver utvecklas och struktureras. I handlingsplanen, som är ett styrdokument, framgår att kommunens egna verksamheter och externa anordnare ska öva och gärna gemensamt.

Nackas utbildnings- och övningsplan är fastställd och förhoppningen är att med den som utgångspunkt skapa utrymme för att vidga perspektiven inom krisberedskap och ta vara på behov, kompetenser och kunskaper vilka i normala fall kan missas i krisberedskapsövningar.

2. Beskriv vad som konkret ska göras inom ramen för projektet.

Planen är att, med hjälp av medel ur trygghetsfonden, under perioden 2024–2025 göra en större satsning på att öva och utbilda inom krisberedskap och civilt försvar. Då de egna resurserna i nuläget inte räcker till för att planera och genomföra övningar i den utsträckning som skulle behövas är planen att göra detta med hjälp av konsultstöd.

Arbetet ska planeras med utgångspunkt i:

- kommunens risk- och sårbarhetsanalys (RSA)
- utbildnings- och övningsplanen
- att utbildning och övning bör nå så många som möjligt, det vill säga verksamheter, funktioner och medarbetare som utbildas och övas behöver bli fler
- att skapa en bättre struktur för uppföljning och utvärdering
- det ska vara enkelt att öva

Genomförandet behöver diskuteras och formaliseras mer i detalj innan uppstart men ingående delar skulle vara:

1. Upphandling av konsultstöd
 - för rådgivning och stöd i kontinuitetsarbetet med krisberedskap och civilt försvar
 - fungera som stöd i genomförandet av utbildningar och övningar
2. Ta fram en struktur för hur kommunorganisationen kan skapa bättre kontinuitet i arbetet med krisberedskap i form av:
 - Ett övningskoncept som är enkelt för kommunens olika verksamheter att använda sig av. Det kan handla om mallar, givna förberedelser, framtagande av scenarios, återföring av kunskap i organisationen etcetera för både skrivbordsövningar och andra metoder.
 - En övningsplattform där material och underlag samlas samt där verksamheter kan administrera sina övningar och sprida insikter och förslag på åtgärder till fler i Nackas organisation. Det ger också större möjlighet att följa upp kommunens hela övningsverksamhet under en mandatperiod.

3. Beskriv det förväntade resultatet efter genomfört projekt.

Ett sätt att pröva den egna beredskapen är att just öva. Med en extra satsning på att öva och utbilda skulle den interna kompetensen inom krisberedskap väsentligt kunna höjas, såväl som förmågan att genomföra olika typer av krisövningar förbättras. Det gemensamma målet är att kunna stå förberedda om kriser uppstår. Då minskar vår organisations sårbarhet, och i förlängningen blir vårt samhälle tryggare.

Att planera och genomföra övningar ska inte behöva vara svårt eller krångligt. Det är ofta bättre att göra det enkelt och med regelbundenhet än att satsa på alltför omfattande övningar som kräver stora resurser och mycket planering.

Ett åtgärdsförslag i risk och sårbarhetsanalysen är en bättre samverkan i beredskapsarbetet mellan kommun och externa anordnare. En väg dit kan vara gemensamma övningar och

överenskommelse om enhetliga beredskapsrutiner. Därför är ambitionen i projektet att även delar erfarenheter för övning och utbildning med andra aktörer i kommunen.

En intensifierad satsning på utbildning och övningar inom krisberedskap skulle bidra till att:

- förmågor att hantera och leda kriser utvecklas
- befintliga krisberedskapsplaner prövas och utvecklas
- identifiera frågor och problemställningar som behöver utredas och arbetas vidare med
- det allmänna medvetandet om risker, färdigheter, brister och behov ökar
- tilliten till såväl sin egen som andras kompetens ökar
- förmågan, kunskapen och engagemanget kring att genomföra övningar ökar
- nya kontakter knyts som ofta är värdefulla och underlättar samverkan vid framtida kriser
- Nacka blir ett tryggare samhälle för alla som bor och verkar här

4. Beskriv på vilket sätt projektet ger ökad nytta för nackaborna/kunderna/de vi är till för.

Det väsentliga målet med en stor satsning på att öva krisberedskap i olika former är att öka trygghet och säkerheten för Nackaborna. En väl övad organisation skapar en trygghet för alla som bor och verkar i Nacka att man tillhör en kommun som är redo att hantera en bredd av olika krissituationer. Bättre intern kunskap inom krisberedskap och relevanta övningsverktyg för ändamålet resulterar i att övning och utbildning blir ett återkommande inslag hos verksamheterna.

Att öva är nyckeln till en stärkt förmåga att agera effektivt i en kris. När kommunens verksamheter har en fördjupad kunskap i krisberedskap sprids detta även till Nackaborna, som i sin tur får en större förståelse för vad man som medborgare kan förvänta sig i olika typer av krissituationer. Och vilken hemberedskap invånarna själva ansvarar för att ha.

5. På vilket sätt stödjer projektansökan Nackas fyra övergripande mål.

Ett mer systematiskt övande och en strävan efter ständig förbättring bidrar till kommunens fyra övergripande mål enligt följande:

- *Maximalt värde för skattepengar* – utbildning och övning leder till att ge de anställda goda möjligheter att snabbt kunna vidta skadeavhjälpanande åtgärder vid en olycka, hotsituation eller kris. En väl övad och effektiv krishantering bidrar också till att kommunens resurser disponeras på bästa möjliga sätt.
- *Bästa utveckling för alla* – utbildning och övning ger en bra grund till att alla kommunens verksamheter har en god krisberedskap. Hög kvalitet inom krisberedskap hos kommunens alla verksamheter bidrar i sin tur till Nackabornas hälsa och välbefinnande även i händelse av kris och krig. Utbildning och god kunskap om kommunens krisorganisation och om vilken roll och uppgift hen har vid en krissituation gör även Nacka till en mer attraktiv arbetsgivare.
- *Attraktiva livsmiljöer i hela Nacka* – En väl övad organisation med god generell förmåga att kunna leda, samordna och informera före, under och efter en störning, allvarlig eller extraordinär händelse bidrar till en trygg och attraktiv kommun, oavsett krisens karaktär.
- *Stark och balanserad tillväxt* – Ett effektivt samspel mellan verksamheter och med Nackaborna och en strävan efter ständig förbättring är en viktig förutsättning för god krisberedskap för alla i kommunen när Nacka växer.

6. BUDGET – Ladda upp budget (obs. beskriv gärna posterna i budgeten. Dela upp budgeten för varje år om projektet löper över fler år.

Projektledning (intern tid ca 25% över två år)	550 000
Upphandling av konsultstöd;	1 400 000
• Stöd krisövningar (ca 50–75 000/tillfälle)	
• Utbildningsinsatser (ca 50 000/tillfälle)	
• Struktur för övning och utbildning	
Digital plattform;	550 000
• stöd för planläggning, genomförande, utvärdering och erfarenhetsåterföring av krisövningar	
Totalt	2 500 000

7. Övrig relevant information - Här kan du lämna ytterligare information som du tror är viktig för bedömning och prioritering av er projektansökan. Hjälps beslutsfattarna att förstå vikten för Nacka kommun av att projektet genomförs.

Ambitionen är att huvuddelen av projektet genomförs under 2024 men att ytterligare övning, utveckling pågår även under 2025. Resultatet och användningen av en gemensam övningsplattform kommer att kunna utvärderas först i slutet av 2025. Tanken är att genomförda övningar succesivt fylls på, bidrar till inspiration och att den interna kunskapsbanken utvecklas vartefter verksamheterna övar. Därmed blir övningar som genomförs under 2025 en viktig del i projektet.